

Előfizetési árak:

A kiadóhivatalban átveve:

Egész évre . . . 8 frt — kr.

Negyedévre . . . 2 — —

Helyben házhoz hozva:

Egész évre . . . 10 frt — kr.

Negyedévre . . . 2 frt 50 kr.

Vidékre postán szállítva:

Egész évre . . . 12 frt — kr.

Negyedévre . . . 3 — —

TISZÁNTÚL

POLITIKAI NAPILAP.

Megjelenik minden nap a hétfői és ünnep utáni napok kivételével

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Apáczai u. 3. sz.

A szerkesztőség kéziratok visszaadására vagy megőrzésére nem vállalkozik.

Előfizetések és hirdetések a kiadóhivatalhoz intézendők.

Egyes szám ára 4 kr.

NAGYVÁRAD, január 27.

Részletes tárgyalás.

Megtörtént, amire 30 év óta nem volt eset, hogy a magyar országgyűlés képviselőháza két napi tanácskozás után általánosságban megszavazta az ötszáz millió frtra menő költségvetést. Ma már elkezdtek a részletes tárgyalást.

A részletes tárgyalás tudvalevőleg abban áll, hogy ha nem is tételenként, legalább tárczánként sorra veszik a nagy indokolással együtt 10—15 füzetre terjedő költségvetési tervezetet. Régebben, normális időkben, mikor az általános budget-vita egy hónapig eltartott, egy-egy tárcza költségvetési tárgyalása is legalább egy hetet vett igénybe. Igaz, hogy ez idő alatt nemcsak éppen a költségvetés tételéről folyt a vita, hanem minden, az illető tárcza keretébe tartozó dologról.

Ma, a két napos általános vita után nem várhatjuk, hogy az ellenzék az egyes tárczák részletes tárgyalásánál behatóbb kritikát gyakoroljon.

Pedig ma, mikor a budget 500 millió frtra növekedett, mikor a zárszámadások, a felesleget feltüntető költségvetések daczára — deficittel végződnek, mikor a kormány minduntalan póthitelekhez folyamodik s ezzel illuzóriussá teszi a parlament ellenőrzési jogát, ma kétszeresen szükség lenne, hogy az ellenzék teljesítse feladatát.

Ma már az ugynevezett kisebb tárczákat tárgyalta a tisztelt Ház.

Nem azért nevezik ezeket kisebb tárczának, mintha itt kisebb fontosságú ügyekről vagy kisebb mennyiségű öszszegről volna szó.

Dehogyan. Ezek a »kis« tárczák körülbelül felét veszik ki az egész költségvetésnek. De mivel a közös ügyek s az egyes tárczákhoz be nem osztott részeket kívül három tárcza költségvetése egy füzetbe van összeállítva, míg a többi miniszteriumok mind külön füzetben számolnak el, ezeket kisebbeknek nevezik a honatyák.

Pedig sok gondot kellene fordítani ezekre a kis tárczákra.

Eltekintve a nem igen változó és vita alá nem eső tételekről, ilyenek: királyi udvartartás, kabinet iroda, ország-ház építése, közös ügyek, nyugdíjak stb. — rendkívül fontos és az országra súlyos terheket árasztó tételekben bővelkedik ez a füzet.

Azt nem kívánhatjuk a képviselő uraktól, hogy megrostálják az országgyűlésnek csaknem két millióra rugó költségvetését. Mert ebből azt is megtudnánk, hogy tulságosan sokba kerül az országnak ez a drága multság, amelynek bizony kevés hasznát látjuk.

De van itt sok olyan kérdés, ami ma, a kiegyezés előtt kétszeresen fontos reánk. Ilyen például, amin rendszeren szó

nélkül szoktak átsiklani, az államadósságok kérdése.

Ha a kiegyezés megújítása nem sikerülne, akkor számolnia kell Magyarországnak az államadósságok rendezésével.

Néhány nap előtt azt vetette szemünkre a bécsi felhivatalos, hogy nem olyan könnyű dolog megszakítani Ausztriával a reáluniót, mint Magyarországon gondolnak. Mert számba kell venni azt is, hogy hova lesz akkor Magyarország hitele.

Három és fél milliárd adóssága van a monarchiának a külföldi pénzpiaczon. És ez a rengeteg összeg majd mind Magyarországot terheli. Mert Ausztriának nincs annyi adóssága a külföldön, mint amennyi nekünk van — Ausztriában.

Ez bizony szomorú való.

De ha sikerül is a kiegyezés megújítása, akkor is rendezni kell legalább az Ausztriától 1867-ben elvállalt államadóssági járulékot. Mi fizetjük 30 év óta változatlanul a 30 milliót, de Ausztria ezalatt konvertálta ezeket a régi adósságokat úgy, hogy ma már az általunk fizetett 30 millióval Ausztria nemcsak a teljes kamatot kifizetheti, hanem törleszt is vele egy részt évenként. Ez így tovább nem maradhat.

A magyar képviselőháznak azonban erre egy árva szava sem volt.

Jellemző nagyon a sivár helyzetre.

A „TISZÁNTÚL“ TARCZAJA.

Az áldozat.

Irtta: MÁRTON.

Fogadalmi ünnepe volt az alföld egyik nagy városának. A »Fájdalmas Anya« ünnepét ülték. A nagy templom csakhamar megtelt ájtatos hivekkel, bementem én is.

Megkezdődött az ünnepies mise . . . Egyszerre gyönyörű, üde női hang csendült meg a kóruson s hullámozott tova a boltívek alatt.

Olyan áhitatosan, olyan megható fájdalmas érzéssel szállt ajkairól a Szűz Anya fájdalmait elsíró gyönyörű melódiájú ének:

»Könyvek árja hull szememből, ha arról elmélkedem.
Mily szörnyű nagy volt a bánat s iszonyu a gyötrelmem,
Mely, mint hét tör, jára által Szűz Anyám szűz szívedem.«

Az orgona meg, mintha érezni tudna, együtt sirta vele a szomorú melódiát . . .

Meghatottan hallgattam a gyönyörű éneket, s eszembe jutott, hogy hány szívet tart vissza a leroskadástól az a bizalom, hogy a fájdalmas Anya, kinek szíve ennyi fájdalmat elbírt, neki is fog segítyt és vigaszt szerezni.

Szétnézve, láttam, hogy a hivek nagy száma, hasonló meghatottsággal hallgatja az éneket, sőt könyveket is láttam csillogni a szemekben.

Talányként állott előttem e szokatlan meghatottság, amelyet még fokozott az az előttem

különös körülmény is, hogy egész mise alatt férfi éneket nem hallottam.

Amint kijöttünk a templomból, rögtön kezdősködtem. Az általam megszólított egyén meg is mutatta az éneklő nőt. — Mély gyászba öltözött, sugár természetű, halvány arczu szép leány volt.

— Különös — mondám, — hogy a kántor nem énekelt.

— Nem ám, — mert ép egy hete, hogy a megvakult és sokat szenvedett kántor urat, e leány atyját eltemették, s most a leány a kántor.

— Lehetetlen, e fiatal leány a kántor?!

— Ugy-e feltűnő? erre még tudtommal nem volt eset Magyarországon, de ha megismeri a történetét, meg fogja érteni; s miként az egész város ön is nagy tisztelettel és részvétellel fog viselkedni az erős lelkű leány iránt, ki nagy családjának a nyomortól való megmentése miatt fogadta el e hivatalát, sőt nagyobb áldozatot is hozott, lemondott szíve szerelméről.

* * *

Hosszu évek óta dicsérte már az Istent s indította áhitatra szép énekével a hiveket Krisztmann József kántor. Piébáosa s a hivek nagyon szerették buzgóságáért és pontosságáért, melylyel hivatalát betöltötte. Tisztelt, becsült ember volt az egész városban . . . Boldog családi életet élt . . . 8 szép leány ülte körül naponta az asztalt. Ő azonban nem panaszkodott, hogy sok a gyerek. Szerette mindegyiket. Sok-

szor mondogatta, ha az Isten gyermeket adott, majd ad hozzá azt is, a miből eltarthassam egyszerűen, de tisztességgel . . .

A család büszkesége volt a legidősebb leány a szép és okos Krisztina.

Gyönyörű hanggal és zenei tehetséggel áldotta meg az Isten. Ezt igyekezett is benne édes apja kiművelni, mert a tudományokban való magasabb kiképzetésre a sok gyermek miatt nem telt. Apja öröme nagy tökéletességre is tett szert az énekekben és zenében. Csak úgy villogott a szeme az apjának, mikor nagyobb ünnepeken gyönyörű hangjával emelte az Istentisztelet magasztoságát.

Sőt megtörtént, hogy atyja, miután a zenéből lecke órákat is adott, a kisebb egyházi ténykedéseket a templomban, a plébános beleegyezésével, egészen leányára bízta.

Nem is gondolta még akkor a jó Krisztina, hogy ennek a gyakorlatnak még hasznát is veszi.

Eközben szép leánynya serdült.

Nála is elérkezett a szív kikeletje, az a kor, midőn az érzelmek és vágyak életre kelnek.

Megismerkedett egy tisztos polgári családból való ifjával, a ki számítani nem szokott ifjú szív tiszta rokonszenvével közeledett hozzá.

Szívesen volt társaságában annyival is inkább, mert szülei beleegyeztek, hogy a szolid viselkedésű komoly ifjú a házhoz járhatson.

A gyakori együttlét folytán életre kelt Krisztina szívében az első, tiszta szerelem, a

ORSZAGGYULES.

A képviselőház ülése.

Budapest, január 27.

Megindult

a költségvetés részletes vitája.

Az első három tételnél nem volt felszólalás, de a negyediknél a közös kiadások címénél szólásra jelentkezett a jobboldalról Werner Gyula. A hatvanhetes alap erejéről, állandóságáról, a dualizmus belső és külső ellenségeinek törekvéseiről szólt. Közben a szélső baloldalon egy kis házi ováció volt, a mikor Justh Gyula, a betegségéből felépült elnök belépett. Párthívei élénken megéljenztek. Werner Gyula nagy figyelem közepette folytatta felállított tételének bizonyítását, a mely szerint a dualizmus biztosítja Magyarországot minden érdekének kielégítését. Ez az alap olyan erőssé tette a monarchiát, hogy egész Európában elismerik hatalmát, bámulják fejlődését, de a mellett biztosította a 67-es alap Magyarország önállóságát is a mit a német császár nem rég ország-világ előtt dokumentált.

Ezen az alapon magyar lett a kultúra, magyar lett az ipar és a kereskedelem, minden magyar lett.

Erre közbekiáltott Justh Gyula: Miért nem csinálják meg az önálló vámterületet.

A dualizmus alapján — folytatta a szónok — a nemzeti politika nagy eredményeket ért el, csak a 67-es kiegyezés ellenségei nem akarják ezt elismerni. Folyton azt hirdetik, hogy a nemzetiségek forrongását a kormány félszeg intézkedései okozzák. Egyet azonban senki sem vitathat el a jelenlegi kormánytól, különösen az elnökétől, nevezetesen azt, hogy mindig ápolta és fejlesztette a korona és a nemzet között levő harmoniát. Ha egyébként nem is, már azért egyedül feltétlenül megérdemli az ország bizalmát, a nemzet háláját. Ilyen értelemben megszavazza a tételt.

A jobboldalról hesszasan megéljenztek a szónokot.

Már vita nélkül elfogadták az 1849 évtől 1867 évig tényleg fennállott központi kormány közegeinek nyugdíjairól, az állam adósságokról, az építési és beruházási célokra fölvett kölcsönökről, a kamatbiztosítást élvezett és más vasutak átvitele következtében elvállalt adósságokról, a vasutak kamatbiztosítási alapján történt előlegezésekről, Horvát-Szlavonország belbiztosítási szükségletéről, az állami számvéviszéről, a közigazgatási bíróságokról szóló tetteket.

melyet az ifju viszonzott, s az érzelmek tiszta bevallása csakhamar bekövetkezett . . .

Az ifju őszinte volt . . . Elmondta, hogy nincs vagyona, utalva van munkásságával, törekvésével megalapítani sorsát, — Csekély jelentéktelen még az állása. Ismeri az életnek komoly feladatát. — A sorsától, a véletlentől nem vár semmit, mindent azonban kitartó munkásságától és férfiúi akarattól.

A szülőknek is és Krisztinának is tetszett az őszinte beszéd és annál jobban becsülték. Az idő egyre telt, s az ifjunak jobb állásra való kinevezése egyre késett, s e miatt nem is kérte meg határozottan a leány kezét.

Jött azonban ahelyett egy nagy akadály, mely határozatlan időre elhalasztotta az ő boldog egyesülésüket.

A kántor veszélyes szembajt kapott, egy hónapig sőtét szobában kellett lennie. — A baj súlyosbodott, s egy nap az orvos azzal a le-sújtó hírrel lepte meg a családot, hogy az apa teljesen elfogja veszíteni szemévilágát. Amúgy ugyan nagy szomorúságokra be is következett.

A plebános a püspök beleegyezésével megengedte, hogy ő és leánya együtt végezhessek a templomi teendőket, az egyéb dolgokra alkalmaztak egy fiatal tanítót.

Igy teltek az évek . . .

A nagy csapás s a vele járó gond, hogy mi lesz most az ő nagy családjával, a jó kántor életét búskomorrá tették. Egyre seyenvedt, egyre gyengült. Már a templomba sem járhatott. Krisztina maga végezte azt.

Néha azonban küzdött benne az életerő,

A miniszterelnökség

fejezetének dologi kiadásainál Hock János szólalt föl, hogy a miniszterelnökség kebelében fönálló sajtóosztály hiányosságaira hívja föl a kormány figyelmét.

Bánffy válaszol Hochnak; nem akarja most bizonyítani, miként használja föl az informatív szolgálatokra a fölvett összeget, mert azzal csökkentené a befolyást, a melyet most bizonyos esetekben gyakorol. A helyzet most sokkal jobb, mint azelőtt és csodálja a támadást, mert tőle bizonyos esetekben történt érintkezés után, mely személyes természetű volt, egészen mást várt.

Hock személyes kérdésben kijelenti, hogy soha sem kért a miniszterelnöktől semmit, egyszerűen egy francia hírlapíró érdekében, mely tulajdonképpen Magyarországnak volt érdeke, emelt szót, miután személyi gyűlöletből egy olyan barától, mint a francia hírlapírótól megfosztani nem okos dolog.

Bánffy kijelenti, hogy nem személyes okból szakította meg a viszonyt.

Lakatos Miklós

a honvédségélezésnél

szólat fel. Csak azért szólat fel, hogy a miniszterelnök multkori alávaló és gyalázatos támadására (nagy mozgás jobbról, zajos helyeslés a szélsőbalon) melylyel a 48-as honvéd-egyletet illette.

Elnök: Rendentartom és figyelmeztetem a képviselő urat, hogy ilyen kifejezést: alávaló, a képviselőházban senkire se szabad használni.

Lakatos: Nohát nem miniszterelnökhöz méltóan szólt.

Elnök: Az más! (Derütség balfelől, éljenzés). A többi képviselő urakat pedig arra kérem, tartsák be a házszabályokat, mert csak így lehet a rendet fenntartani (helyeslések) s az elnöki kijelentésre se egyenkint, se t-stületileg megjegyzést tenni vagy tüntetőleg demonstrálni nem szabad.

Lakatos: Nekem szólt az éljenzés. (Derütség. Éljen Lakatos!)

Lakatos: A miniszterelnök meggyanusította a honvéd-egyletet hogy a boldog-boldogtalannak ad igazoló-levelet. Követeli, hogy nevezze meg azokat. Hadd hulljon a férgese. De a honvéd név mocsoktalanul maradjon az utókorra. Kövesse meg magát a miniszterelnök A honvédek vannak olyan tisztességes emberek mint ő, hazafiság dolgában pedig különbek mert ők vértüket ontották a hazáért, de a Bánffy hazafiságát csak Bécsben ismerik, csak a kvóta és a provizorium hirdeti. Bánffy senkinek se hisz, csak a szolgabiráknak, pedig azok gomba-

módra csinálják a honvédeket. (Viharos derütség). Hova költi Bánffy a preliminált 620 és néhány ezer forintot? A hozzáfördülő honvéd-egyleteknek csak ígéret, de semmit se ad. Nem volt mindig ilyen híres legény. 2 év előtt behitta őt a szobájába és kérdezte:

— Mit akartok, adok a honvédeknek 300 ezer forintot.

— Négyszázazret kértünk.

— Jó Megadom, csak ne bántsatok nagyon.

(Viharos derütség).

Lakatos: Ezeket akartam elmondani. (Éljenzés a szélsőbalon).

Bánffy miniszterelnök: Nem reflektál Lakatos kirohanásaira. Tegye szívére a kezét Lakatos, lássa be, hogy ő 300.000 frtról 600.000 frtra emelte a honvédségélyt. A tények beszélnek! Hiszen ha a kormány nem jarna el kellő szigorral a honvéd-egyletek iránt, meg kellene negyedrészüket szüntetni, mert alapszabályaik sincsenek! Ne bizgassák a honvéd-egyleteket, mert bizony nem válik azok előnyére. A ki akarja, jöjjön hozzá, szívesen ad felvilágosítást.

Rátkay László: Ha valamikor, most kell segíteni a honvédeket. 8—10 év mulva nincs már rá szükségük! Egy közlegény 36 frtot kap. naponként 10 krt, holott a kenyér kilója 16 kr. Föl kell emelni a segélyt. Mitől fél Bánffy? Tőlünk, hogy nem szavazzuk meg? Vagy a királytól? Az egyik felség, a nemzet, fátyolt kell vetni. Határozati javaslatot ad be, hogy küldjenek ki egy parlamenti bizottságot e kérdés elintézésére.

Bánffy ezt ellenzi s a többség az eredeti tételt fogadja el.

Azután az egész tárczát megszavazták.

Az ülés végén Mócsy interpellált az al-földi terményuzsora ellen.

Hám János püspök kanonizációja.

1896. év november 11-én vette kezdetét Szathmáron b. e. Hám János kanonizációjának alapvető pöre.

E napon Meszlényi Gyula megyei püspök maga vette ki a szeminárium kápolnájában az esküt az egybegyült tanuktól, kiket következő napon a megyei püspök elnöklete alatti ülésen ki is hallgattak. Tegnap végezték be a tanuk kihallgatását.

Kihallgattatott összesen 31 tanu, 14 egyházi, 1 szerzetes, 13 világi férfiú és 3 nő.

Tartatott összesen 54 ülés, mely után a

régi kedves foglalkozását az orgonálást úgy vágyott néha-néha gyakorolni.

Ilyenkor leánya karjára támaszkodva felvászorgott a kórusra s próbált játszani. De végre belátta, hogy hasztalan erőlködik . . . Ágyba döntötte baja s többé fel sem kelt . . .

A család feje meghalt . . . Iszonyu bánatban, minden anyagi javak nélkül hagyta hátra nagy családját. Mi lesz most már velük? . . .

Az özvegy gyermekeivel tanácstalanul állott. Mint egy mentő angyal, úgy jelent meg aggódásuk közben a jó lelkű plebános nemes ajánlatával.

Rég gondolkozott ő már azon, hogy hű munkatársának családját miként menthetné meg a fenyegető nyomortól, mert látta, mint hanyallik az napról-napra jobban a sir felé.

Végre egy jó gondolata támadt, szokatlan volt, de híveinek tekintélyesebbjei is helyeselték. Ki is nyerte előre a megyés püspök engedelmét s most sietett a hírrel az özvegyhez.

Elmondta, hogy felterjesztésére a püspök is beleegyezett abba, hogy a család megmaradjon a kántori javadalmazás élvezetében, ha Krisztina hajlandó lesz a templomi kántori teendőket elvégezni, — hisz' már ugy is tudja, — de csak addig, amig férjhez nem megy, mert akkor megszűnik a kivétel.

Az anya megköszönte a kegyes jóindulatot, könnyes szemekkel fordult leánya felé várva az ő elhatározását.

Krisztina növekvő örömmel figyelte minden szavát a plebánosnak, de midőn a súlyos fel-tételt meghallotta, rögtön felfogta az áldozat

nagyságát is, melyet hoznia kell s elszorulni érezte szívét úgy, hogy fájdalomtól majdnem felkiáltott és halálsápadtság ült arczára. De erőt vevén magán odalépett a plebánoshoz, kezét csókolt neki és csak annyit tudott mondani: »köszönöm, elfogadom« s görcsös zokogással borult édes anyja nyakába.

Az anya együtt sirt vele s hajfűrtjeit csokolgatva mondá: Isten fizesse meg neked édes lányom ezt a nagy áldozatot! . . .

Minő éjjele volt szegény Krisztinának e jelenet után? . . .

A csendes éj nem hozott nyugalmat felzaklatott kedélyének. Agyában egyik gondolat és terv a másikat váltá fel . . . Már azt is gondolá, hogy visszavonja adott szavát, hisz' ő nem tud elszakadni kedvesétől! . . . Inkább dolgozni fog éjjel nappal . . .

Majd eszébe jutott, minő hálátlanság volna édes anyja és testvérei iránt, ha nem teljesítené ezen, bár reá nézve nagy áldozattal járó kötelességet? . . . Mily érzéketlen, önző szív kellene ahhoz, hogy az ő boldogságát családjának nyomorán építse fel?!

Leküzdötte tehát érzelmét s magára vette az erejét talán túlhaladó terhet. S elhatározá, hogy mindjárt másnap levélben fogja tudatni az ifjuval, hogy már köztük vége mindennek, egymásé nem lehetnek.

Ily lelki küzdelmek után csak a hajnal hasadtával hozta meg számára a jótékony álmot.

Felébredt . . . De egészen megváltozott egy éjjelen át. Arczának úde fénye, pirja s kedélyének nyugalma eltűnt . . .

tanu kihallgatások lezárattak és a vallomások lemásoltattak (összesen 350 iv.)

Ezen alapvető pör iratai a »Sacra rituum congregatio«-hoz, melynek a nagytudományu M a z e l l a Kamil az elnöke, fognak felterjesztetni.

Ha a kongregáció tanácsosai kijelentik, hogy az átvizsgált ügyiratok alapján a boldoggá avatási pör megindítható, akkor a pápa kiadja dekrétumát, melyben b. e. H á m János mint olyan lesz kijelentve, ki az isteni és erkölcsi erényeket hősi fokon gyakorolta.

Ekkor már képei »gloria« nélkül terjesztetők a »venerabilis servus Dei« jelzővel.

Ez után egy bizottság felnyitja Isten szolgájának koporsóját, a tapasztalatról jegyzőkönyvet vesz fel és megindul az »apostoli pör«, melynek, hisszük, hogy vége a szentté avatásnak örvendetes hirtel lesz.

40 évvel ezelőtt, 1858 jan. 7-én helyezték örök nyugalomra H á m püspök hült tetemeit, kit életben is, halála után is, mint szent emlékü főpapot tisztelték és tisztelnek mind e mai napig.

Életében a szatmári egyházmegye disze volt, halálában hisszük, hogy az egész katolikus világ egyház tisztelt szentjévé deklaráltatik.

UJDONSAGOK.

TÁJÉKOZTATÓ.

A vasárnapi népszerű felolvasások argysorozata január hó második felében:

1898. jan. 30. Vasárnapi népszerű felolvasás. Tartja dr. Türr Lajos »Magyarország és Ausztria közjogi viszonyai, dualizmus.«
- Január 29. A biharmegyei takarékpénztár közgyűlése d. u. 3 órákor.
- Január 30. A Szigligeti-társaság felolvasó ülése.
- Január 30. A katolikus kör közgyűlése d. e. fél 11 órákor.
- Január 30. A nagyváradai Zenekedvelő egyesület matinéja.
- Január 30. A szalárd-vidéki takarékpénztár közgyűlése d. u. 7 órákor.
- Január 30. Az érmihályfalvai kereskedelmi bank közgyűlése d. e. 8 órákor.
- Február 1. Városi bál a Sasban.
- Február 2. A polgári takarékpénztár közgyűlése d. e. 11 órákor.
- Február 3. A városi közigazgatási bizottság ülése d. u. 3 órákor.
- Február 5. A bihari nemzeti kaszinó táncestélye.
- Február 5. A »Kereskedelmi Csarnok« estélye.

Sietve készülődött a levélíráshoz, nehogy megelőzze az ifju megjelenésével, mert ő a találkozását, — úgy gondolta — nem bírja ki...

Azon gondolkodott, miként írja meg a szomorú valót, mikor belépett az ifju... Krisztina meglepetésében alig tudott helyéről felemelkedni, hogy elfogadja őt.

Izgatottan s már-már kitörni készülő zokogását vissza folytatva, beszédjét meg-megszakítva mondotta el a történeteket s a változhatlan határozatot, hogy válniok kell...

S aztán fáradtan hajlta le fejét az asztalra s csendesen folytak könnyei...

A meglepett ifju vigasztalta, kérte, hogy ne mondja ki véglegesen a szakítást, majd, ha ő jobb állásba kerül, szívesen gondját viseli ő mindnyájuknak...

Krisztina felemelé fejét s ránézett jóságos szemével. — Nem, nem lehet — mondá. Szerelmünkre kérem, mondjon le rólam... Feledjen el!... Hogyan köthetné a maga sorsát az enyéhez, a mely csak nélkülözést, szükséglet és sanyaru küzdelmeket ígér az életben?!... Ön férfi, nyugodjék meg sorsában. Idővel beheged a seb, mely szívére érte... Én majd csak megküzdök a szívemmel, megsegít a jó Isten s a fájdalmas Anya, hogy le ne roskadjak...

Csak arra kérem, gondoljon néha-néha rám, mint jó barátjára... Isten velem!

Igy megértettem azt a fájdalmat, melyet megható éneke visszhangzott...

- Február 6. Az ev. ref. egyház bálja.
- Február 6. A tenkei takarékpénztár közgyűlése d. u. 3 órákor.
- Február 6. A Léderer és Kálmán gyár r. t. közgyűlése d. u. 3 órákor.
- Február 6. A széplaki takarékpénztár közgyűlése d. e. 10 órákor.
- Február 7. Megyei közigazgatási bizottsági ülés d. e. 10 órákor.
- Február 8. 9. Jegyző szigorlat.
- Február 10. Városi közgyűlés d. u. 3 órákor.
- Február 12. Az izr. nőegylet hangverseny estélye a »Fekete Sas«-ban.
- Február 13. A biharmegyei kereskedelmi-, ipar- és termény-hitelbank évi rendes közgyűlése, d. e. 9 órákor.
- Február 13. A 48-as Népkör táncestélye a Zöldfában.
- Február 19. Tiszti estély.
- Február 20. A mezőtelegd vidéki takarékpénztár közgyűlése d. u. 3 órákor.

* **Ebéd Andrassy kanonoknál.** A káptalannak érdemekben megőszült és paptársai szeretetétől környezett tagja, Andrassy János apát-kanonok tegnap maga köré gyűjtötte központi papságnak javarészét. Palotay és Bognár kanonokok, Kucsovsky és Nogely cz. kanonokok, Podhráczky Rezső szentszéki ülnök, Gabriely és Vucskics plebánosok, Lopussny szentszéki ülnök, Székely, Karácsonyi és Némethy theol. tanárok, Makucz Ernő zárdalelkész, Kolozsváry Béla premontréi tanár, dr. Wimmer Julián irgalmas rendű főorvos, Mesterházy és Kledorfer kapuczinus atyák, Lindenberger, Votisky praefektus, Makay és Rácz székesegyházi káplánok voltak a kanonok ur szívesen látott vendégei. A gazdag ebéden felköszöntök sem hiányoztak.

* **Nemzetközi kiállítás Budapesten.** Bécsben ebben az évben a császári jubileum alkalmából az idegeneknek nagy tömege fogja felkeresni. Ezt az alkalmat felhasználni arra, hogy a Bécsben felkereső külföldieket arra indítsuk, hogy a magyar székes fővárost felkeressék, hazafias kötelesség. Ez indította Budapest vezető iparos és kereskedő körét arra, hogy »Nemzetközi Kiállítást« rendezzen Budapesten, az egészségügy, nép és hadsereg élelmezés, sport és idegen forgalom részére, találmányok és ujdonságok külön kiállításával kapcsolatban. A kiállítás a városligetben lesz és május 15-étől szeptember 30-áig tart. Az eddigi úgy belföldi mint külföldi bejelentések után itélve a kiállítás kiváló sikerűnek ígérkezik.

* **Az új pécsi püspök adományai.** Hettyei Sámuel pécsi püspök ünnepélyes székfoglalása alkalmából a következő adományokat tette:

Rudolfinumnak 500 frt, a pécsvárosi szegényeknek 500 frt, a szegényháznak 500 frt, nőegyleteknek 300 frt, népkonyhának 300 frt, városi tűzoltóknak 100 frt, a veterán és hadastyán-egyleteknek 200 frt, a kerületi betegsegélyző pénztárnak 100 frt, Matessa-intézetnek 200 frt, a munkás betegsegélyző pénztárnak 200 frt, a városi jótékony intézetekben elhelyezett agok, gyermekek és népkonyha szegényei közt a székfoglalás napján kiosztandó ebédre 300 frt, a papi nyugdíjalapra 1000 frt, a szt. Vincze-egyletnek 500 frt, legényegyletnek 200 frt, a szegzárdi népkonyhának 200 frt, a szegzárdi ovodának 100 frt, a pécsi iparossegédek egyletének 200 frtot. Összesen 5400 forintot.

* **Biharmegye részvéte.** Biharmegye előkelő köreiből mély részvétet keltett gróf Tisza Lajos Biharmegye egykori főispánjának elhunytja. A megyei székházra a halál híréte után kintűzték a gyászlobogót. Mivel úgy Beöthy László főispán, mint Szunyogh Péter alispán tegnap nem voltak Nagyváradon s így nem intézkedhettek arra nézve, hogy miként fejezi ki részvétét s vesz részt a Tisza-család gyászában Annyi bizonyos, hogy Biharmegye koszorút helyez az elhunyt gróf koporsójára.

* **Terjed a szocializmus.** Biharmegye felső részében — a Szabolcs megyével határos községekben — mindegyre több és több tért hódít a szocializmus; s ha a hatóságok idején közbe nem lépnek, követeléseiknek maholnap hangosan is adnak kifejezést az elégtelen elemek. Így e napokban Bagamér község szomszédságában Ámosdon tartottak a szocialisták szervezkedés végett egy magánháza gyűlést. A mozgalom élén Fogarassy József és Rátz Péter volt iparosok s Bisi János és Farkas Sándor napszámosok állanak. S a népvakon hódol az új tanoknak és már 150-re megy az izgatókat követők száma. Követeléseik közül kiemelendők: A feles föld munkálása lépjen életbe s vesszen a harmados föld, aratáskor teljes ellátást és a termés 10-edét kéri, a földek szétosztandók és számításuk szerint egy-egy 15 hold földet kapna.

* **A közbüvőhid rendezése.** Egy interpelláció folytán végre talán csak sor kerül a polgármester buzgalmából a vágóhid rendezésére is, Busch Dávid jelentését e tárgyban már beterjesztette a városi tanácshoz. A jégkamarákat a tapasztalatok nyomán a kívánalmaknak megfelelőleg fogják átalakítani. Előbb azonban meghallgatandó a fogyasztási adóhivatal, hogy hány darab marhát, borjut, bikát, sertést vágnak le Nagyváradon s mely időszakban, hogy oszlik meg a fogyasztás. A paczalosoknak külön megfelelő helyiségek készítenők. A főmérnök még a vágóhid közelében akarja a borszáritókat is összepontosítani.

* **A tolonczház és óvoda építése.** Nagyvárad város törvényhatóságának határozata értelmében árlejtést hirdettek a dolgozóház helyére emelendő tolonczház, továbbá a v. völczei kisdudóvoda építésére. A tolonczház építésének költségvetése 34813 frt 32 krban, a kisdudóvoda pedig 11221 frt 45 krban lett megállapítva. Tegnap délelőtt tartotta meg az árverelő küldettség az árlejtést. A tolonczház építésére szóbeli ajánlatot nem tettek. Zárt ajánlatokat adtak be Incze Lajos, Rendes Vilmos, Rimánóczy Kálmán, Hann Lajos. Az ajánlatok különböző alapokon vannak megtéve, kiadattak a főszámvevőnek számítás végett. Az látszik az ajánlatokból, hogy Incze Lajos ajánlata a legkedvezőbb. — A kisdudóvodára Marinkovits Sándor 5.6% engedménnyel és Guttman József 5% engedménnyel tettek szóbeli ajánlatot.

* **Az aleppói érsek Győrött.** Szombaton előkelő vendége volt a győri püspöknek. Rihmani Efreml aleppói érsek érkezett meg az esti 9 órai vonattal Esztergomból, s a megyés püspökhöz szállt, kinek vasárnap déltánig volt vendége. Ekkor az öt órai gyorsvonattal Pozsonyba utazott, hol a jezsuitákhoz szállt. Az érsek a legett aleppói székesegyház fölépítésére gyűjt adományokat, s e célból utazza be az országot. Beszél nyolcz nyelvet. A nyugati nyelvekből az olaszt, francziát és angolt egészen tökéletesen. Latinul szintén folyékonyan beszél. A tudós érsek még mindössze 48 éves s tanulmányait Rómában végezte.

* **A Nadányi család gyászja.** Egy előkelő és köztiszteltben álló családott érte legutóbb a gyász. A mély részvételt vett halálesetről a következő gyászjelentést adta ki a család:

Körös-nadányi Nadányi Jenő és neje Lovassy Jolán, Margit, Ilona, Jenő, Rózsa, Imre, Klári és Jolán gyermekeikkel, egy a számos rokonok nevében is mély fájdalommal tudatják a forrón szeretett jó anya, anyós és nagyanyának öz. Körös-nadányi Nadányi Kálmán, szül. Góvrik Borbála-nak f. hó 26-án este 7 órákor, végegyengülés következtében, a haldokló szentségeinek ájtatos felvétele után, életének 76-ik évében történt gyászos elhunytát. A felejthetetlen kedves halott földi maradványai f. hó 28-án d. u. 3 órákor fognak a róm. kath. egyház szertartása szerint

a fekete-győrösi sirtkertben örök nyugalomra helyeztetni. Az engesztelő szent mise-áldozat pedig másnap, azaz f. hó 29-én d. e. 10 órakor fog a bélfenyéri r. kath. templomban az Egek Urának bemutatni. Mely végtiszteségtételre az elhunytak rokonai és ismerősei tisztisztelettel meghívattak. Fekete-Győrös, 1898. január 27. Áldás és béke poraira!

* **Dr. Bokor József ünneplése.** A Pallas Nagy Lexikon-jának befejezését, mint irodalmi eseményt üdvözölte a magyar közélet. Most a Lexikon munkatársai határozták el, hogy a hangyaszorgalmu főszerkesztőt, dr. Bokor Józsefet, akinek nagy tudása, széles látó köre és óriási munkabírása által sikerült leküzdeni a legnagyobb nehézségeket, úgy hogy az óriási munka aránylag rövid idő alatt sikerült. A munkatársak gárdája dr. Bokor József főszerkesztő tiszteletére február 2-án déli 1 órakor az országos kaszinó éttermében bankettet rendez. Jelentkezni lehet az »Otthon«-ban és a »Budapesti Ujságírók Egyesületé«-ben.

* **A krajezár vége.** A krajezárnakis nem sokára beharangoznak, végkép letűnik a forgalomból. A magyar pénzügyminiszter 40918. számú rendelete szerint az ausztriai értékű egy krajezáros és fél krajezáros rész váltó pénz a magán forgalomban csak 1898. évi június hó 30-ig fogadandó el, az állami pénztáraknál és hivataloknál pedig csak 1899. évi december hó 31-ig fogadhatnak el s hogy 1899. évi december hó 31-ike után azok sem névértékükben sem anyagi értékük megtérítése mellett többé sem fizetéseken el nem fogadhatnak, sem be nem váltatnak. A pénzügyminiszter Nagyvárad városához is megküldte az említett rendeletet.

* **Akik meglopják az édes anyjukat.** A csendőrség a napokban két testvért tartóztatott le, akik meglopták az édes anyjukat. A dolog úgy történt, hogy özv. Moga Mozesné nagykeri lakostól egy héttel ezelőtt elloptak több darab ruhaneműt, gépsziját és fát, mintegy 40 forint értékben. A tetteseket a csendőrség kereste, de sokáig nem tudta megtalálni, míg végre egy névtelen feljelentés a csendőrséget nyomra vezette. A feljelentés szerint a tolvaj Moganénak a két gyermeke volt: Moga János és Moga Katalin. A testvérek a lopást tagadják, habár több ember látta a lopást, sőt a lakásokon a lopott holmikat mind megtalálták. A testvéreket átadták az ügyészségnek.

* **A munkások érdekeiben.** A honvédhadapród iskola építője Neuschloss cég már eddig is megmutatta humanus eljárásával, hogy szíven viseli munkásainak az ügyét, most ismét egy szép tervet akar keresztülvinni. Az építkezések közelében hatalmas barakokat óhajt építeni, amelyekben a vállalatnál foglalkozó munkások nyernék elszállásolást. A barakkok építésére a Neuschloss cég engedélyt kért a városától.

* **A ki nem lesz járásbíró.** Tompa Antal, az ó-kanizsai kerület volt függetlenségi és 48-as Ugron-párti képviselőjét a király kinevezte Billédre járásbírónak. Ez a kinevezés a fővárosban, különösen a Ferencvárosban, ahol Tompa Antal a függetlenségi párt egyik vezető férfia, részint sajnálkozásra, részint különböző föltevésekre adott alkalmat. Tompa Antal most kijelenti, hogy »még árnyékát« is elkerülje a már is nyilvánuló feltevésnek, mintha kineveztetése politikai meggyőződésének meglazulását jelentené, billédi járásbíróvá történt kinevezését nem fogadja el s tovább is fenntartja ügyvédi irodáját.

* **Elvert földmivelő.** A mult napok egyikén Karniczal községben nagy verekedés volt, melynek az egyik részese most nagybeteg fekszik és életben maradásához kevés a remény. Mulatott a falu fiatalsága a korcsmában és ivás közben valamí csekélységen össze szállalkozott Pantics Péter és Dát Tógyer. A dolog már majdnem tettelegességre került, mi-

kor közbe léptek és megakadályozták a verekedést. A közbelépés azonban nem simította el egészen a dologot, mert mikor hazafelé mentek, a két fiatal ember ismét szóváltásba elegyedett, aminek a vége véres verekedés lett. A verekedést a csendőrség szakította félbe, akik azután hazavitték a súlyosan megsérült Dát Tógyert, akinek minden tagja véresre volt verve és eszméletlenül hevert a földön. A nyomozás folyamatban van.

* **Kézre került tolvajok.** Egy régi lopás tetteseit fogta el a csendőrség a mult héten Görbeden. Még 1892-ben történt, hogy Matye Tógyer görbedi lakost egy éjszakán meglopták, elvittek tőle vagy 500 forint értékű holmit. A tolvajokat akkor mindenféle keresték, de nem lehetett megtalálni őket, míg most végre egészen véletlenül elfogták őket Lócse János és Bajduk Flora görbedi lakosok személyében akik a lopást rövid vallatás után be is ismerték. A két tolvajt átadták az ügyészségnek.

* **Megkerült tolvajok.** Megirtuk annak idején azt a nagy lopást, a mit a mult év végén Stern Dezső nagyvárad lakos kárára követte el a nevezetnek Sonkolyoson levő malmában, ahonnan elvittek különböző dolgokat, mintegy kilencszáz forint értékben. A csendőrségnek sikerült most a tetteseket kideríteni, Gázse Flora és Gázse Nucz személyében. Azonban Gázse Nucz, mikor megtudta, hogy a lopásnak nyomára jöttek, megszökött és még mind ez ideig nem lehetett megtalálni. A másik tolvaj Gázse Flora a lopást beismerte. Lakásukon a lopott tárgyak nagy részét megtalálták. Gázse Nuczot pedig körözik.

* **Elkobzott fegyver.** A csendőrség Paul Barbur Körös-apáti lakostól elkobzott egy két csövű vadászfegyvert, mivel nevezett fegyveradót nem fizetett.

* **Ragályt terjesztő cigányok.** A csendőrség a mult héten két cigányt tartóztatott le Oláh-Apáti községben, mivel a szomszéd községből a serté vészben elhullott sertéseket vittek be a községbe és ezzel a ragály terjedését előmozdították. A két cigány, Lakatos Sándor és Lakatos Károly ellen a vizsgálat folyik.

* **Tűz.** Horváth Sándor pusztajlaki lakosnak a háza leégett. A tűz gondatlanságból keletkezett, amenyiben a tulajdonos felesége nagy tüzet rakott és attól gyuladt meg a ház. A kár mintegy 100 forint. Biztosítva semmi sem volt.

* **Razzia.** A rendőrség tegnap folytatta a koldusok elfogását és a tegnapi nap folyamán ismét vagy 100 koldust fogtak össze, akiknek a viselt dolgait most kutatja a rendőrség. Mindazokat, akik idegen illetőségűek, azokat eltoloncolják, azokat pedig akikre valami büncselekmény rábizonyul fogva tartják, míg a többieket szabadon bocsájtják.

* **A világ legnagyobb hajója** most készül Amerikában a newyorki kikötő erődtése számára. Az ágyú 56 lábnyi hosszúságú, öt lábnyi átméretű, 126 tonna súlylál bir és lövege 2.350 fontot nyom. Az ágyú előállítási költsége 625.000 frankot tesz ki, de mire egészen elkészül és el lesz helyezve, e költségek másfél millióra fognak emelkedni.

A Katholikus Kör tegnapielőtti báljához.

A tegnapielőtti bál erkölcsi sikeréhez van még néhány szavunk.

Ez volt az első elite-bál, a melyet a Kör, fennállása óta rendezett, s mikor a nagy anyagi kockázatát kérdése először került szóba, nem egy, sem két, hanem több oldalról kifejezést adtak az aggodalomnak, az anyagi siker iránt támasztott kétségnek.

Azonban örömmel konstatáljuk, hogy az aggodalmak és a kétség nem vált baigazolttá, s az, a miben nem is reménykedett a rendezőség, ily fényesen valósult meg.

Ebben látjuk az erkölcsi sikert.

A Katholikus Kör mindinkább látható jelet adja annak, hogy társadalmilag egyik legfontosabb intézménye lesz városunknak.

Mert, mikor ily nagy mértékben össze tudja hozni egy Kör a város legelőkelőbb elemét, s mikor egy Kör életnyilvánulása az intelligencia részéről ily rokonszenves fogadtatásban és meleg pártolásban részesül, akkor az a Kör minden tekintetben bevált, mint társaskör.

Minden esetre túl van már a Katholikus Kör azokon az első lépés veszélyein, a melyekkel megküzdenie — és eredménytel meglküzdnie — oly kevés társaskörnek szokott rendszert sikerni.

A kis esemetéből izmos, sugár tölgy lett. A vállalkozás immár egyet jelent a biztos sikerrel — s így, szinte észrevétlenül gyakorolja a Kör a társas életre irányuló jótékony, összetartó és czéljaiban nemes hatását.

Az eddigi sikerek csak nagyobb tevékenységre buzdítják a Katholikus Kört, ezt a nagy jövőjü társadalmi intézményt.

A kibontott zászló lobog, népes tábor, lelkes hívek vannak körülötte.

Csak zászló lobogjon mindig, s az azt tartó kar emelkedjék mindig a magasba. — nem lesz — bizvást mondhatjuk — akadály, a mely útját állja előhaladásának, de igenis mindvégig növekedni fog azok száma, a kik bizalommal, rokonszennvel és erős közérzülettel sorakoznak a zászló köré.

Uj távesövek.

Mig a fény lényegének ismeretében csak a legújabb időkben jutottunk egy lépéssel előbbre, addig a leíró tudomány e téren is, miként a természettudomány más ágaiban, sokkal régiebb és már messzire előhaladt úgy, hogy már a régi egyiptomiaknál is találunk oly képeket, mely általában a fénytani tüneményeknek és különösen a napfénynek gyakorlott és rendszeres megfigyeléséről tanuskodnak. A fény behatására reagáló érzékünk, vagyis a látás az, mely összes érzékeink között legnagyobb távolságra kihat annyira, hogy a tárgy kellő nagysága és megvilágosítása mellett a szem több millió mérföldet is áthidal. Azonban éppen ezen nagy távolságokra való kihatás volt az, mely a kutatási vágyat mindig nehezebben kielégíthetővé tette és az emberekben vágyat keltett még nagyobb távolságok áthidalására vagy oly tárgyakra részleteiben való tanulmányozására, melyek szabad szemmel csak fénylő pontocskáknak látszanak. Így azután az emberi szellem igen korán eljutott a táveső föltalálásáig és ezt főképp az ég csillagainak megfigyelésére használták föl. Csakhamar megkísérelték azonban ezen készülék által nyújtott előnyöknek a földön is gyakorlati hasznát venni. A hajós a tengeren, a hadvezér a csataterén, a kélutazó egy szép kilátást nyújtó ponton, a néző a színházban, ezek mind megtoldták látóképességüket azáltal, hogy a tárgyakat egy földi látcső által megnagyobbították és magukhoz közelebb hozták.

Ezen két művelet hozza főképp létre a táveső hatását és ennek megfelelőleg minden ilyes műszer szerkezete is két részből áll: a tárgyüvegből (objectiv), mely egy homoru tükröből vagy egy üveglencséből állván a távollévő tárgy képét a szem közelébe hozza és a szemüvegből (ocular), mely a képet megnagyobbítja.

A csillagászati táveső, vagyis azon műszer, mely bennünket képessé tesz a világűr távolságainak élesített látással való áthidalására és nemcsak a mi napirendszerünk átkutatására, hanem a legtávolabb fekvő állócsillagoknak, üstökösöknek és a tejutnak tanulmányozására,

valamint ezen észleleteiknek fényképen való megörökítésére, feltalálása óta sokféle módon átalakított és javított. Ujabb időben a kép létrehozásának módja szerint megkülönböztetünk reflektorokat vagyis lencsés távcsöveket és ezen két nagy osztálynak is egész sor alosztályai vannak annak alapján, hogy a távcső mozgása mily módon eszközöltetik. Mert tudvalevő dolog, hogy az egész világegyetem állandó forgásban van, minélfogva egy vizsgáló, ki valamely égitestre szegezi tekintetét, kénytelen szeméinek helyzetét folytonosan változtatni. Ha már most egy hosszabb távcsövön át történik a megfigyelés, akkor egyik főkérdés az, hogy mi módon rendezendő be a távcső forgása arra nézve, hogy a megfigyelt égitest képe mindig a látókör közepén maradjon. Ily tekintetben a feladatnak az ő minőségében egyedülálló megoldását képezi a treptowi (Berlin mellett) csillagvizsgálónak a múlt évi berlini iparkiallításra készített óriás távcsöve és minden tulsz nélkül lehet állítani, hogy — különösen a mozgató szerkezetet illetőleg — ezen távcső ez idő szerint a világ legjobb távcsöve. Nem lesz tehát érdek nélküli dolog, ha annak szerkezetét néhány szóval vázoljuk.

— A távcső — írja a Pataky H. és V. uradalmi iroda — két objectiv fölvételére van berendezve, melyek közül az egyik pontos alaki megfigyelésekre, a másik pedig erős világítású felvételekre szolgál; ezért azután az utóbbi egy kettős objectivot képez kis gyuponttávolsággal (6—7 m.) és nagy nyílással (110 cm.), a másiknak ellenben csak 80 cm. nyílása és 21 m. gyuponttávolsága van.

A távcső lencséihez való üvegtömböket Dr. Schott és társai szállították Jénából, míg azokat Steinheil C. A. müncheni cégénél készítették ki. A műszer föllállításával Hoppe C. müncheni gépépítő-intézete bízott meg, melynek a finomabb műszerész alkatrészek kivételében Meissner G. berlini cég nyújtott segédkezet.

Kupola helyett távcső egy hengeres védőköpenyvel van ellátva, mely a távcsővel együtt egy erős szekrényre van szerelve s ez a declináció-tengely körül elfordulhat. A polár-tengely a tartó oszlop belsejében van, ehhez van erősítve, tehát vele együtt fordul el egy különleges harang, mely a megfigyelési helyett körülzárja; a fentebb említett szekrény is elfordul ezen haranggal a polár-tengely körül, még pedig úgy, hogy feje képezi az egész távcső forgási középpontját és így annak mozgását a fejnek csekély elforgatása és fordítása által követheti. A távcső ellensúlyai a szekrénytől oldalt vannak, azonkívül egy második harang is van rajta, mely a polár-tengely tehermentesítésére szolgál és ezért a tartó-oszlopra szerelt két csigán szalad.

A mi különben Archerhold F. S. csillagász által tudott ezen legnagyobb németországi távcső tudományos jelentőségét illeti, azt minden tudós, ki eddig megtekintette, föltétlenül elismerte. Ez az a távcső, melynél az összesek közül legnagyobb gyuponttávolsága van a lencséinek és mégis nyugodt képet csaknem 20 cm. nagyságu és így e tekintetben még a Lack- és Yerkes-teleskopok képeit is felülmúlja; ily nagy képeket természetesen nem lehet egy beállítással áttekinteni, mert annak már egy része az egész látókört betölti. Habár az idő rövidsége folytán, mely alatt a távcső a vizsgálódónak rendelkezésére állott, nem lehet vélegetes ítéletet alkotni használhatóságáról, minthogy az eddigi hatalmas műszerektől csaknem minden részében különbözik, mégis már ma kijelenthető, hogy a követelményeknek bőven megfelel. Az általa való megfigyelés már is új kettős csillagok fölfedezésére vezetett és előreláthatólag még tovább is lényegesen hozzájárul az égitestekről való ismereteink gyarapítására.

Nem szorul magyarázatra az, hogy az ily kutatások eredményei nemcsak a tisztán csillagászati tudományokra nézve fontosak, hanem nagy hatást gyakorolnak az élet minden terére, az iparra, kereskedelemre és földművelésre; hiszen a napfoltoknak és időszakos visszatarásúknak tüzetesebb megvizsgálása máris rávezetett a légköri nyomással, időjárás- és földmágnességi viszonyokkal való összefüggésekre, miáltal a föld meteorologiai, biologiai

és physiologiai történetének megértésére egész új fény esik, sőt a történelemelőtti eseményeknek és az egész teremtés-történetnek magyarázatát is előbbre vitte.

Míg a csillagászati távcsőnél a kép fekvése nem játszik fontos szerepet, mivel hogy teljesen mindegy, akár oly helyzetben látunk valamely égitestet a távcsőben, mint szabad szemmel, akár megfordítva jelenik meg a kép, addig földi dolgoknak szemléleténél természetesen fontos az, hogy a tárgyakat természetes helyzetükben és fekvésükben lássuk. Ezt lényegileg két különböző rendszer szerint érhetjük el. Az egyik rendszer szerint a csillagászati távcső bizonyos meghosszabbítása alkalmaztatik, melynél a tárgy-lencse által létrehozott képet két közbeiktatott domboru lencse (a fordító rendszer) megfordítja, mielőtt még a szemlencse azt a szemhez viwné, míg a másik, ugynevezett Galilei-féle rendszerrel a domboru tárgy-lencsén áthatott sugarak még mielőtt egy kisebített fordított képpé egyesülhetnének egy homoru szemlencse által oly módon történek meg, hogy a szem előtt a tárgy képe természetes helyzetében és nagyobbítva jelenik meg a szemlencse és tárgylencse között. Ha mer most egy jó távcső követelményeit főképp a lehető erős nagyobbítás, világosság határozott kép és nagy látókör képezik, akkor a két földilátórendszer ezeknek igen különböző módon tesz eleget. A fordítórendszerrel ellátott csillagászati távcsőnél a nagyszámu lencse alkalmazása folytán a világosság természetesen sokat szenved, a nagyobbítás ellenben igen erős, míg a Galilei-féle távcsőnél a világosság nagy, ellenben a látókör igen-korlátolt. Lehet állítani, hogy a távcső összes követelményei a két fő tényezővel, nagyobbítás és világossággal állanak összefüggésben és az ily műszer jóságának megállapításához általában elégséges a két tulajdonság megvizsgálása. A csillagászati távcsőnél ez igen könnyű, amennyiben egyszerűen csak azt vizsgálták meg, hogy mely ködfoltok, kettős csillagok stb. láthatók még elég világosan, a földi távcsőnél az ugynevezett pupillánál levő világosságot vizsgálják meg, vagyis azt a kis világító korongot, melyet akkor látunk, ha a távcsövet 20—30 cm. távolságban a világosság felé fordítjuk és a szemlencsébe tekintünk; erős világossággal bíró távcsöveknél ez 3 mm-nél nagyobb. A nagyobbítást a földi csöveknél többnyire egy mérik, hogy egy hosszú beosztással ellátott pálcát egyidejűleg szabad szemmel és a távcsövön át figyelik meg és szabad szemmel látható azon beosztások száma adja meg közvetlenül a nagyobbítás mértékét, melyek a távcsőben megnagyobbított egy beosztás közé esnek.

Minthogy a világosság és a látókör s nagyobbítás mértékével összefügg, azért sok esetben, különösen földi tárgyakkal igen kívánatos, hogy egy és ugyanazon távcsőnél a nagyobbítás rögtönösen megváltoztatható legyen, akár a világosság egyszerre való megszűnése vagy egy nagyobb területnek egyszerre való áttekintésének szüksége folytán, akár azon okból, hogy egy kis helyen lefolyó fontos eseményeket megfigyelhessük. Ennélfogva a földi távcsöveket változtatható nagyobbítással kezdték szerkeszteni. Ezen szempontból a Biese A. C. berlini cég szabadalmazott műszerei lényegesen haladást képviselnek amennyiben a távcső három főkövetelményeit világosság, erős nagyobbítás és nagy látókört eddigelé el nem ért tökéletességgel egyesítik magukban. A nagyobbítás változtatása ezeknél rendszerint egy eltolható lencse segítségével eszközöltetik és pedig részben oly módon, hogy ezen lencse minden állásánál a szeme egy képet nyer, részben pedig oly módon hogy csakis a legerősebb és a leggyengébb nagyobbító alkalmazható, azaz a műszerek nagyobbítás tekintetében vagy fokozatosan vagy pedig ugrásszerűen változtathatók. Ezen szempontból különösen figyelemreméltó a fokozatosan változtatható «Augusta» távcső, melyet különben a német császár személyesen használt. Ez-n műszer 25 cm. hosszú, tehát nem igen hosszabb egy közönséges tolltartónál és oly csinos és könnyű, hogy kényelmesen zsebben hordható, amellott 7—18-ig az összes nagyobbításokat és 37° látszólagos látókör mellett kitűnő világosságot mutat fel, minthogy pupillája 4 mm. átmérőjű.

A nagyobbítás változtatása céljából nem kell a távcsövet a szemtől elvenni, csak egy recézett tárcsát kell forgatni és ezáltal a megfigyelendő tárgyat tetszőleges közelségbe lehet hozni. Nem kevésbé csinosak és némely célokra mint kettős távcsövek előnyösebbek a többi szerkezetek, melyeknél a nagyobbítás valamivel gyengébb és ennek változtatása részben tolókarészben rugók segítségével eszközöltetik. Az összes kettős távcsövek a szemtávolsághoz való alkalmazás céljából el vannak látva csuklóval.

Látható ebből, hogy a middelburgi Lipershey Hans ideje óta, ki csaknem 290 évvel ezelőtt nyújtotta be a szabadalmi kérvényt a holland kormányzóságokhoz az általa feltalált távcsőre vonatkozólag, ezen téren jót haladtunk mindig előre és fölfelé a szó valódi értelmében a világosság felé.

IRODALOM.

A Magyar Sion egyházirodalmi havi folyóirat januári füzeté a következő tartalommal jelent meg: Beköszöntő. Dr. K. V.-tól az egyház veszélyeztetett szabadsága. Dr. Pethő István Mahdi, a szudán hódítója. Csernik Alajostól. Irodalom és művészet. Huber Lipót: A Talmud, különös tekintettel az új-szövetségre. Ism. dr. Kereszty Viktor. — Wundt Vilmos: A lélektan alapvonalai. Ism. dr. Anhäupel György. — Tarcazi György: Németvilág Budán. Ism. X. — Victor Frins: De act bus humanis ontologica et psychologica consideratis. Ism. dr. Rott N. — Die katholische Kirche in Wort und Bild. Ism. hr. Vegyes közlemények. A jeles folyóirat előfizetési ára egész évre 6 frt. Megrendelhető Esztergomban Buzárovits Gusztávnál.

— A «Mese-Világ» második száma fekszik előttünk. Tartalma, a mese anyag feldolgozása most is kifogástalanul sikerült.

A munkatársak között újabb neveket is látunk, kik még erősebbé teszik a garanciát, a lap kedves modora és sikere iránt.

Pompás kis versek vannak ismét a lapban, olyan sima játszi modorban tartva, mintha soha egyébbel nem is foglalkozott volna szerzőjük.

Igazán az apróságok öröme szolgál ez a kis lap.

Előfizetési ára egész évre 3 frt. Negyed évre 75 kr. Szerkesztőség és kiadóhivatal K. Frankl Mari tőzsdéje Nagyvárad, Kereskedelmi palota.

TANÜGY.

A felső kereskedelmi iskola állami segélyezése. a vallás közoktatási m. k. miniszter urnak mai napon leérkezett 81001/97 számú rendelete értelmében csak akkor következhetik be, ha a helybeli «Kereskedő Csarnok» beigazolja, hogy a fenálló kereskedelmi iskolát tényleg tulajdonjogilag megszerezte s ha az általa fenntartandó szakiskola tovább fejlődésére a törvényes garanciákat nyújtja.

Hivatalos közlemény.

A hadmentességi díjak kivétele.

Az 1883. évi XLIV. t.-cz. 14. §-a és a nagyméltóságú m. kir. pénzügyminiszteriumnak 66-57—1884 sz. alatt kelt rendelete értelmében az 1897-re megindítandó hadmentességi díjak összeírása és kivételéhez szükséges bejelentési ivatek benyújtására záros határidőül f. é. február hó 28-ika tűzött ki.

Ennélfogva az 1890. XXVII. t.-cz. 13-ik §-a 3-ik pontja értelmében felhivatnak Nagyvárad város összes hadmentességi-díj fizetésére kötelezett egyénei, miszerint:

- a) polgári állásukat,
- b) lakásukat,
- c) azon sorozó járás, illetőleg község nevét, melyben a törvény 1. §-ban felsorolt okok valamelyikéből a (haditengerészeti) vagy honvédségbeli szolgálat alól mentesítettek,
- d) azon évet, melytől fogva a felmentés számítandó és

e) a reájok, esetleg azon családfőre, kiknek családjához tartoznak, a megelőző 1896-ik évben állandó lakhelyükön, esetleg más községekben is kivitt egyenes államadók összegét hitelesen kimutatni.

f) azon véd- illetve díjköteleseknek, kiknek hadmentességi díjját a törvény 10-ik §-a értelmében a családfő fizeti, a családfő nevét, a megelőző 1896. évi adóját,

g) azon véd-, illetve díjkötelesek pedig a kiknek hadmentességi díjját ugyanazon törvény 11-ik §-a értelmében a munkaadó fizeti, a munkaadó nevét és lakását a fent kitett záros határidő alatt ezen városi adóhivatal udvari hátsó épületében rendelkezésre álló űrlapokon bejelenteni.

Azon véd-, illetve díj-köteles, ki ezen bejelentést elmulasztotta s e hivatal által beküldött adatokat a kitűzött határidőben be nem szolgáltatotta, az a fent idézett törvény 20. §-a értelmében a reája kivetett hadmentességi díj 3-6-szoros összegének megfelelő pénzbírsággal, esetleg megfelelő fogsággal fog sújtani.

Nagyvárad, 1898. január hó.

Bordé Ferenc,
adó és pénzügyi tanácsos.

Közönség köre.

Adományok az ipartestület menházára.

Az ipartestület menháza alapjára ujabban az alantírt urak voltak szivesek adományaikkal hozzájárulni, melyért az ipartestület nevében hálás köszönetem fejezem ki:

Nagy Lajos timár, dr. Kassay Kálmán. Szokoly Tamás, Gábor János, Wallner Ödön 2—2 frt; Pántya Péter, Weisz Károly, Tarsoly Ferenc, Bartos Bódog, Gáll Szabó István, Jusztó Károly 1—1 frt, Kovács Mihály lakatos 1 frt 20 kr, N. N. 50 kr, Baum Sándor 50 kr.

Nagyvárad, 1898. január hó 27-én.

Bertsey György,
ipartestületi elnök.

Igazságszolgáltatás.

A nagyvárad kir. tábla elintézt ügyei.

Előadó: Polchy Mór.

4059. Mihók György s. t. szándékos emberölés, rablás — rendelet.
71. Mikó Gusztáv lopás — megváltoztatva.

Előadó: Nagy Ferencz.

4402. Ladányi Kálmán sikkasztás — megváltoztatva.
19. Pelle Tógyer s. t. lopás — részben megváltoztatva.
52. Ifj. Ekes József s. t. lopás — rendelet.
77. Kurta Gusztávné okirat hamisítás — föloldva.
1. Győri István s. t. súlyos testi sértés — rendelet.
54. Kotormán Mihályné rágalmozás — helybenhagyva.
55. Kanász András közcsend elleni kh. — helybenhagyva.

Előadó: Bócz Géza.

2730. Özv. Tatár Juonné — Tatár Gyula — föloldva.
2777. Remeckzi J. és neje — László Zsuzsanna — részben megváltoztatva.
2758. Dr. Steinhart Mór — Horváth József — helybenhagyva.
2796. Dregoj Gila s. t. hagyatéki ügye — rendelet.
26. Csatlós József Ivanovits Demeter — helybenhagyva.
115. Burghardt Róza — Barnan Dimitriené — részben megváltoztatva.

Előadó: Járosy Károly.

2640. Weisz Mór — Nadányi Károly — részben megváltoztatva.
2554. Weisz Mór — Nadányi Károly — helybenhagyva.

2735. Simon Lajos — Özv. Bárdos Györgyné — helybenhagyva.

2737. Biharmegye árvaptr. — Komlóssy Antal örök. — föloldva.

2741. Biharmegye árvaptr. — Özv. Messena Istvánné — részben föloldva.

2742. Biharmegye árvaptr. — Özv. Messena Istvánné — részben föloldva.

2723. Floreszku György — Stefánovits Stefán — helybenhagyva.

Előadó: Czvek Kálmán.

2753. Miskoj Juon — Balázs Mária — rendelet.

2754. Marczán Tódor Saftvár. Joanna — föloldva.

2755. Szelle József — Mannilla Petru — helybenhagyva.

2761. Lengyel Lajos — Mikle Karácsony — rendelet.

2768. Piroška Imre — Piroška József — 2797. Budapesti Bank egyesület — Szelle József — részben megváltoztatva.

2798. Bódi Bódog tkvi. kérvényi ügye — rendelet.

Előadó: Gedeon László.

84. Pusztón János s. t. — dr. Lengyel Sándor s. t. — helybenhagyva.

7. Pusztón János s. t. — Szák Koesis András — helybenhagyva.

80. Perka Dimitrie — Popos Tódor — megváltoztatva.

100. Jánosi Ferencz — Flóre Tógyer — rendelet.

108. Weisz Mór és fia — Sonnenfeld Dávid — megváltoztatva.

116. Tóth József — Paduran Vaszaline — helybenhagyva.

Előadó: Dr. Imrik Péter.

2707. Diósi Ignác fia Lajos — Klein Sámuel — föloldva.

2708. Özv. Pappi Lajosné — Vekardi Imréné s. t. — helybenhagyva.

54. Perl Bernát — Fuch Lajos s. t. — megváltoztatva.

53. Lajos Mihály — Banmann Károly — rendelet.

107. J. Deutsch Mór — Sonnenfeld Dávid — helybenhagyva.

Előadó: Dr. Marienescu Athanas.

2791. Mallár István — Butttag Anna — helybenhagyva.

9. Balogh Pál — Nagy Erzébet — helybenhagyva.

58. Horváth István — Mód Juliánna — kiigazitva.

60. Koczi Mihály — Romer Zsuzsanna — megváltoztatva.

61. Szigeti Rozália — M. Kis József — helybenhagyva.

TAVIRÁTK.

Az új pécsi püspök beigtatása.

Pécs, január 27. (Saját tud. táv.)
Hettei Sámuel, az új pécsi püspök beigtatása miséjét Trolli nagyprépost végezte. Hettei magas szellemű beszédet mondott, mely után nagymiséjét czelebrált. Mise után az egyházmegye, a főispán, a katonaság stb. tisztelgett az új püspök-nél, kinél nagy diszebed volt. Hettei öt helyen tizezer forintot adott a szegényeknek.

A német császár születésnapjához.

Berlin, január 27. (Saj. tud. táv.)
A német császár születésnapja alkalmából a »Schauspielhaus«-ban rendezett tegnapi diszelodáson Szógyény-Marich osztrák-magyar nagykövet is jelen volt a császári páholyban.

Tisza Lajos gróf a ravatalon.

Budapest, jan. 27. (Saját tud. táv.)

A tegnap elhunyt Tisza Lajos gróf ravatalát ma d. e. állították föl, a megboldogultnak Hold-utca 21. szám alatt lévő lakása fogadó termében. A gyász ház kapuját, valamint az előcsarnokot fekete lepellel vonták be. A gróf holttestét az Entreprise emberei fekete diszmagyarba öltöztetve helyezték el a hatalmas görög stíliú ércz szarkofágba, — s így tették a ravatalra, amelyet virágdísz környez.

A ravatalos terem szomszédságában — Tisza István és Kálmán grófok kivételével — az egész Tisza-család mely gyászban fogadta a részvét-látogatókat. Eddig Podmaniczky, Bánffy, Erdély, Darányi, Wlassics, Zelenka püspök, Vértessy Sándor, Teleky Domokos gróf és még sokan kondoleáltak. A temetés pénteken délután 3 órakor lesz. A szertartást Szász Károly személyesen fogja végezni.

Szeged város részvéte.

Szeded, jan. 27. (Saját tud. táv.)
Szeged városa ma gyűlést tartott, melyen elhatározták, hogy gróf Tisza Lajos, volt szegedi képviselő temetésén küldöttség fogja képviselni a várost és koszorut helyeznek a ravatalra. Elhatározták továbbá, hogy a középületeken 8 napig hagyják a gyászlobogót, részvét-iratot intéznek a családhoz és a már 1883-ban elhatározott szobor felállítását megszüavasták.

Elkobzott lázító iratok.

Kolozsvár, jan. 27. (Saját tud. táv.)
A kolozsvári hatóság több község oláh papjainál Bukarestből felkelést rendező bizottság aláírással új negyvennyolczra lázító proklamációt talált. A bujtogató sorok végén mintegy buzditásul olvasható: p é n z l e s z a m e n y n y i k e l l .

Az oszt. sorsjáték nyert számai.

Budapest, január 27. (Saj. tud. táv.)
Az osztály sorsjáték második napi húzásán a következő számok nyertek nagyobb összegeket: 90.000 koronát 58.011 számu, 30.000 k. 9899 sz., 20.000 k. 82.856 sz., 15.000 k. 51.401 sz., 10.000 k. 46.352 sz., 5000 k. 10.094 és 94.960 sz., 2000 k. 127., 3512., 20.252., 28.781 sz., 1000 koronát 45.923., 60.655 és 96.271 számu.

Párbaj német szövegü meghívó miatt.

Győr, jan. 27. (Saját tud. távirata.)
A »Győri Hirlap« erősen meglámadta az itteni önkéntesi kart, kik német meghívókat bocsátottak ki báljukra. Az önkéntes iskola tanárai: Karnalo kapitány és Dirndorfer főhadnagy provokálták a szerkesztőt ki a kapitánnyal meg is verekedett. Bavay hirlapíró a jobb keze fején egy kis vágást kapott. A másik mérkőzés elhalasztott.

Megnyugtató hírek Algirből.

Budapest, január 27. (Saját tud. távirata.)

A Havas ügynökség jelenti Algirből: A város nyugodt St.-Eugen-ben egy zsidó vilája leégett; azt hiszik, hogy fölgyújtották.

Egy kiváló regényíró halála.

Budapest, jan. 27. (Saját tud. táv.)

Párisból érkezett szűkszavú távirat jelenti, hogy *Richebourg* regényíró meghalt.

Meghiusult tárgyalások.

Budapest, jan. 27. (Saját tud. táv.)

A Cyprus-sziget hűbér-adójára fölvetett kölcsön konvertálásának terve ügyében indított újabb tárgyalások, a melyeket a londoni török nagykövet kezdeményezett, meghiúsultak.

Nagy havazás a Fekete-tenger partján.

Budapest, jan. 27. (Saját tud. táv.)

Konstantinápolyból távirják: A helyzet ma a Wanivilujetben nyugodt. Tegnap óta itt nagy vihar dühög és erősen havazik. A Fekete-tengeren számos hajó szerencsétlenül járt.

Véres incidens Kínába.

Budapest, január 27. (Saját tudósít. táv.)

A berlini »Lokalanzeiger«-nek Kínából Tien-csán erődből azt táviratozzák, hogy hétfőre viradó éjjel a legszélső német őrállomáson, Csimeben, a kiao-esavi öböl partján, a »Kaiser« czirkáló hajó *Schully* nevű matrózát, a ki őrszemnek volt kirendelve, a kínai csőcselék meggyilkolta. Csimebe és Kiao-Csaoba több századot küldtek.

A spanyol gyarmatügyi helyzethez.

Budapest, jan. 27. (Saját tud. táv.)

Sagasta miniszterelnök a regenskirálynéval egy Washingtonból érkezett táviratot közölt, melynek tartalma állítólag igen megnyugtató. *Moret* gyarmatügyi miniszter valószínűleg a legközelebbi minisztertanácsban törvényjavaslatot fog előterjeszteni, amely a Filippinakon végrehajtandó politikai és közigazgatási reformokat tartalmazza. *Bermejo* tengerészeti miniszter megengedte a Havannában horgonyzó spanyol hajóhad tisztjeinek, hogy részt vegyenek azon a banketten, amelyet *Lee* amerikai konzul a »Maine« tisztjeinek tiszteletére ad.

Spanyol hajó Amerikában.

Budapest, jan. 27. (Saját tud. táv.)

A madridi »Heraldo« írja: Spanyolország-nak viszonznia kellene az amerikai hajóknak havannai látszatását az által, hogy spanyol hajókat küldjön az Egyesült Államok kikötőibe.

KÖZGAZDASÁG.

A luczerna ápolásáról.

A luczerna, dacára annak, hogy egyike legkitünőbb kulturnövényeinknek, azon hátránnyal bír, hogy úgy a talajtápanyag-készlet, mint pedig az időjárási viszonyok iránt nagy igényű növény. — Nem elég, ha számára a talajt mélyen miveljük, még előnyös fejlődésére az is szükséges, hogy a talaj gazdag legyen ásványi tápanyagokban. Ha a talaj tápanyagokban szegény, de különben

minden körülmény feladatát képezi a hiányzó tápanyagok pótlásáról gondoskodni.

Hogy az említett körülmények mellett czélszerű-e mesterséges trágyáknak az alkalmazása erre vonatkozólag csak a legutóbbi időben is történtek kísérletek, mely kísérletek kivételére több gazda vállalkozott. A megejtett kísérletek eredményeiből azon következtetés vonható le, hogy nagyon fontos és nagyon előnyös a luczernások megtrágyázása mesterséges trágya félekkel, különösen pedig azokkal, melyek a talajban elegendő mennyiségben nincsenek jelen. Így egy kísérlet alkalmával egy hektárnyi területek megtrágyázása 39 szuperfoszfáttal, mely 40 kgm. vízben oldható foszforsavat tartalmazott, 69 kainittal történt, mely az első használati évben 8.25 széna termés többletet adott. Habár ezen többlet pénzben kifejezve talán nem is fizeti a trágyázás költségeit, mégis tekintetbe kell vennünk, hogy a felhasznált műtrágya félék utóhatást is fejtenek ki és valószínűleg a következő év kaszálása már haszonnal fog befejeződni, mely tekintve a luczerna-hosszu használati ideje a következő években is ismétlődhetik.

A talaj meszezése csak az esetben indokolt, ha annak mesziartalma 1 százaléknál kisebb. A szuperfoszfát helyett Thomas salakot is lehet felhasználni, de annak mennyiségét úgy kell megszabni, hogy a benne foglalt citrát-oldható foszforsav másfélszeres mennyiségben legyen több, mint a szuperfoszfátban foglalt vízben oldható foszforsav. Tehát Thomas-salakot jelentékenyen nagyobb mennyiségben kell alkalmazni. A szuperfoszfátot kainittal összekeverve szórhatjuk ki, ha a meszezés is szükségesnek mutatkoznék úgy czélszerű azt körülbelül négy héttel az említett trágyafélék kiszórása előtt, elhinteni. Tavasszal történő gypszezés is nagyon előnyös, hektáronként így lehet kiszórni. Még említésre méltó, miszerint daczára annak, hogy a luczerna nitrogengyűjtő növény, tehát azon növények családjába tartozik, melyek képesek a levegőben foglalt szabad nitrogént felvenni és táplálkozásukra felhasználni, mégis hálás esekély mennyiségű chilisalétrum trágyázás iránt. Ebből legczélszerűbb tavasszal hektáronként körülbelül 50 kgot kiszórni. E trágyázás hatására a gyökérzet jobban és erőteljesebben fejlődik s ennek következtében gyorsabban és fokozottabb mérvben lesz képes a légkörben foglalt nitrogént és a növény táplálkozására alkalmas vegyületekké átalakítani.

Ha általában gyenge és satnya fejlődésű luczernásokat akarunk felsegélyezni úgy az első sorban a foszforsavas és káliumtartalmu trágyafélék jöhetnek tekintetbe. Az említett kísérlet sorosátnál ismételtelen tapasztalták, hogy a luczerna a foszforsavat és káliumot mindig meghálálja, mert nem csak zölden volt a termés jelentékenyen több, de száraz állapotban széna alakjában is. Hogy a felszört trágyafélék a talajba jussanak és azzal jól összekeveredjenek, czélszerű új luczernások alakításánál a trágya felszórása után az illető területet jól megboronálni; ha pedig már meglévő, de gyenge fejlődésű luczernákat trágyázzák meg, úgy igen czélszerű azt tavasszal erősen megfogatolni.

Megszűnt sertésvész. Monostorpályi községben a sertésvész megszűnt.

TÖZSDE.

— A »Tiszantul« eredeti távirata. —

Gabonatözsde.

Készáru búzában az irányzat gyenge volt.

Határidők.

Budapest, jan. 27.	
Buza őszre	9.39
Buza tavaszra	11.78
Tengeri	5.19
Rozs őszre	8.56
Zab őszre	6.31

Értéktözsde.

Az irányzat gyenge.

Budapest, jan. 27.	
Osztrák hitel	358.25
Magyar hitel	382.25
Allamvasut	342.—
Déli vasut	81.—

Rimamurányi	248.30
Magyar jelzálog	274.50
Magyar Ipszámitoló	253.75
Villamos vasut	277.—
Salgótarjáni	601.—
Iparbank	101.25
Budapest közuti	402.50
Kereskedelmi bank	1444.—

Bécs, jan. 27.

Az irányzat gyenge.

Osztr. hitel	358.—
Magyar hitel	382.—
Allamvasut	341.50

Hivatalos árfolyamok

budapesti áru- és értéktözsden 1897. január 27-én.

Magyar aranyjárdék 4%	121.—
Magyar koronajárdék	99.30
Magyar vasuti kölcson aranyban 4 1/2%	121.50
Magyar vasuti kölcson ezüstben 2 1/2%	101.—
Magyar keleti vasuti államkötvény 1876-ból	121.75
Magyar földterhermentesítési kötvény 4%	97.25
Élmérsi jog megváltási kötvény	101.—
Horvát-szlavon földterhermentesítési kötvény	97.50
Magyar nyerevény sorsjegy-kölcson	154.—
Tizszabályozási és szegedi sorsjegy kölcson	140.—
Osztrák járdék papirban	102.25
Osztrák járdék ezüstben	102.25
Osztrák járdék aranyban	121.75
Osztrák korona járdék	102.75
1860. osztrák államsorsjegyek	144.50
Osztrák magyar bankkreszvény	934.—
Magyar hitelbank részvény	381.50
Osztrák hitelintézeti részvény	358.30
Páris vista	341.75
20 márkás arany	950.—
Német birod. lmi márka	587.70 1/2
London vista	120.—
Páris vista	475.50
20 márkás arany	14.76

SZERKESZTŐI POSTA

Előfizető. Helyben. A Katholikus Kör tegnapi előtti báljáról közölt tudósításunkból, a jelenvolt notabilitások közül tudósítónk kifelelte *Des Echerolles Kruspér Károlyt* és *Des Echerolles Kruspér Sándort*, *Tetelleni Armin* dt (Budapestről), *Felszer Antalt*, bibornok-püspökünk titkárját; — az asszonyok közül *Hant Frigyesnét* s végül a leányok közül *Kerekes Vilmát* és többeket. — Ilyképpen helyreigazítottuk a mulasztást. Üdvözlét!

A szerkesztésért felelős:

Dr. VUCSKICS GYULA.

32—1898. szám

Arverési hirdetmény.

Alulírt kiküldött bir. végrehajtó ezennel közhírré tenni, hogy a nvárad-városi kir. járás-bírósnak 1897 évi 25.618 sz. végzése folytán Szokoly Tamás ügyvéd által képviselt Fényes Imre felperes részére Propper M. János ált. képvis. The Mutuál főügy: alperes ellen 50 frta követelés s jár. erejéig elrendelt kielégítési végrehajtás folytán, alperestől lefoglalt és 420 frt becsült ingóságokra a fenti kir. járásbírósnak 28383—897 sz. végzésével a további eljárás elrendeltetvén, annak az alap és felülfoglaltatott követelése erejéig is, amennyiben azok kielégítési jogot nyertek volna alp: lakásán n. piacz tér leendő megtartása határidőül 1898 évi február hó 4. napján délután 2 órája kitűzetik, a mikor a bíróság lefoglalt és Propper N. János tulajdonát képező butorok a legtöbbet igérőnek készpénzfizetés mellett, szükséges esetén becsáron alul is elfognak adadni.

Felhívának mindazok, kik az elárverezendő ingóságok vételárából a végrehajtató követelését megelőző kielégítéshez jogot tartanak, a meny nyiben részükre a foglalás korábban eszközöltetett volna és a végrehajtási jegyzőkönyvből ki nem tűnik, hogy elsőbbségi jelentéseiket az árverés megkezdéséig alulírt kiküldöttnél írásban beadni, vagy pedig szóval bejelenteni el ne mulasszák, mert különben csak a vételár fölölégére fognak utaltatni.

A törvényes határidő a hirdetménynek a bíróság tábláján történt kifüggesztését követő naptól számítatik.

Kelt Nagyvárad, 1898. évi január hó 19-én

Guathó Jenő,
kir. bir. végrehajtó.

VASUTI MENETREND.

Érvényes 1897. évi október 1-től.

Kolozsvár—Nagyvárad—Budapest.						Budapest—Nagyvárad—Kolozsvár.						Püspök-Ladány—Debreczen—Érmihályfalva.					
	Gy. v.	Gy. v.	Sz. v.	Sz. v.	V. v.		Gy. v.	Gy. v.	Sz. v.	Sz. v.	V. v.		Gy. v.	Sz. v.	Gy. v.	Sz. v.	T. v.
Kolozsvár ind.	11 01	5 23	7 00	6 13	—	Budapest ind.	9 15	2 55	5 45	8 30	—	P.-Ladány ind.	4 08	1 31	6 00	2 40	6 12
B.-Hunyad >	12 20	6 40	8 37	7 54	—	Nagykátá >	10 20	3 25	7 54	10 16	—	Debreczen >	5 23	3 05	6 59	4 07	7 40
Csucsá >	12 52	7 09	9 19	8 32	4 49	Szolnok >	11 19	4 23	9 27	11 31	—	Érmihályfalva érk.	6 37	4 06	7 44	5 09	9 23
Bucsa >	—	—	9 33	8 51	5 13	P.-Ladány >	12 55	5 55	11 53	2 00	5 00	Érmihályfalva—Debreczen—Püspök-Ladány.					
Brátka >	—	—	9 50	9 10	5 38	Báránd >	—	—	12 07	2 12	5 17	Sz. v. Sz. v. Sz. v. Sz. v. Gy. v.					
Rév >	1 34	7 47	10 08	9 30	6 13	Sáp >	† 1 17	† 6 15	12 24	2 27	5 38	Érmihályfalva ind.	6 38	11 17	5 40	9 24	7 57
Élesd >	† 1 48	† 7 59	10 25	9 48	6 42	B.-Ujfalva >	1 33	6 30	12 46	2 47	6 04	Debreczen >	3 48	12 36	8 15	10 37	8 53
Mező-Telegd >	2 01	8 11	10 42	10 07	7 10	M.-Peterd >	—	—	1 00	3 00	6 21	P.-Ladány érk.	5 24	1 45	9 45	11 0	9 46
F.-Vásárhely >	—	—	11 01	10 27	7 38	M.-Keresztes >	—	—	1 14	3 12	6 37	Debreczen—Nagy-Léta—Vértés.					
Várad-Velenceze >	2 25	8 32	11 10	10 37	7 51	Bors >	—	—	1 28	3 25	6 56	V. v. V. v. V. v. V. v.					
Nagyvárad érk.	2 31	8 38	11 17	10 44	8	Püspöki >	—	—	1 36	3 32	7 08	Debreczen i.	8 35	4 17	Nagy-Léta- Vértés ind.	5 25	1 05
Nagyvárad ind.	2 38	8 43	11 32	11 04	2 22	Nagyvárad érk.	2 11	7 07	1 48	3 42	7 22	Sáránd >	9 31	5 11	M.-Pályi >	5 47	1 30
Püspöki >	—	8 51	11 42	11 14	2 37	Nagyvárad ind.	2 18	7 14	2 06	3 58	1 22	H.-Bagos >	9 44	5 22	H.-Pályi >	6 03	1 48
Bors >	—	—	11 50	11 22	2 48	V.-Velenceze >	2 25	—	2 30	4 05	1 31	H.-Pályi >	10 08	5 46	H.-Bagos >	6 18	2 05
M.-Keresztes >	—	—	12 03	11 37	3 20	F.-Vásárhely >	—	—	2 41	4 16	1 46	M.-Pályi >	10 23	6 00	H.-Bagos >	6 47	2 34
Mező-Peterd >	—	—	12 15	11 50	3 38	M.-Telegd >	2 50	7 43	3 03	4 38	2 19	N.-Léta- Vértés érk.	10 46	6 20	Debreczen é.	7 25	3 18
E.-Ujfalva >	3 18	9 22	12 29	12 05	4 16	Élesd >	† 3 04	† 7 56	3 21	4 56	2 50	Sáránd—Derecske.					
Sáp >	† 3 38	† 9 36	12 47	12 25	4 49	Rév >	3 26	8 18	3 45	5 20	3 32	Sáránd ind. 9 41 5 21 Derecske ind. 6 00 1 49					
Báránd >	—	—	1 01	12 41	5 13	Brátka >	—	—	4 06	5 43	4 08	Derecske érk. 10 00 5 40 Sáránd érk. 6 20 2 09					
P.-Ladány >	4 03	10 03	1 34	1 19	5 50	Bucsa >	—	8 51	4 27	6 04	4 36						
Szolnok >	5 39	11 44	3 35	3 37	—	Csucsá >	4 16	9 6	4 53	6 31	5 03						
Nagy-Kátá >	6 34	12 41	4 45	5 07	—	B.-Hunyad >	4 52	9 37	5 32	7 16	—						
Budapest érk.	7 50	1 50	6 20	7 10	—	Kolozsvár érk.	5 55	10 37	6 59	8 33	—						

Nagyvárad—Szeged.				Szeged—Nagyvárad.				Nagyvárad—Arad.				Arad—Nagyvárad.			
	Sz. v.	Sz. v.	V. v.		Sz. v.	Sz. v.	V. v.		Sz. v.	Sz. v.	Sz. v.		Sz. v.	Sz. v.	Sz. v.
Nagyvárad ind.	10 20	4 25	7 30	Szeged ind.	3 45	10 25	6 40	Nagyvárad ind.	10 20	4 25	7 30	Arad ind.	5 10	11 20	9 35
Osi >	10 30	4 36	7 44	H.-M.-Vásárhely >	4 44	11 05	7 57	Ósi >	10 30	4 36	7 44	Kurtics >	5 39	11 49	10 07
Less >	10 48	4 56	8 06	Orosháza >	5 39	11 54	9 38	Less >	10 48	4 56	8 06	Kétegyháza >	6 14	12 28	10 54
Cséffa >	11 03	5 12	8 29	Csaba >	7 00	2 33	4 50	Cséffa >	11 03	5 12	8 29	Békes-Csaba >	6 47	1 19	11 39
Szalonta >	11 26	5 37	9 08	Gyula >	7 27	3 05	5 26	Szalonta >	11 26	5 37	9 08	Gyula >	7 27	3 05	5 26
Kötegyán >	11 46	† 5 57	9 37	Sarkad >	7 47	3 27	5 56	Kötegyán >	11 46	† 5 57	9 37	Sarkad >	7 47	3 27	5 56
Sarkad >	11 57	6 09	9 51	Kötegyán >	† 7 56	3 39	6 09	Sarkad >	11 57	6 09	9 51	Kötegyán >	† 7 56	3 39	6 09
Gyula >	12 21	6 34	10 21	Szalonta >	8 23	4 10	6 47	Gyula >	12 21	6 34	10 21	Szalonta >	8 28	4 10	6 47
Csaba >	2 10	7 22	4 42	Cséffa >	8 42	4 34	7 18	Békes-Csaba >	2 23	7 17	4 32	Cséffa >	8 42	4 34	7 18
Orosháza >	3 10	8 32	5 48	Less >	9 04	5 00	7 51	Kétegyháza >	2 54	7 44	5 03	Less >	9 04	5 00	7 51
H.-M.-Vásárhely >	4 00	9 26	7 00	Ósi >	9 21	5 19	8 16	Kurtics >	3 28	8 20	5 38	Ósi >	9 21	5 19	8 12
Szeged >	4 35	10 20	7 55	Nagyvárad érk.	9 32	5 30	8 31	Arad érk.	3 55	8 47	6 05	Nagyvárad érk.	9 32	5 30	8 36

Nagyvárad—Belényes—Vaskóh.				Vaskóh—Belényes—Nagyvárad				Nagyvárad—Gyoma				Gyoma—Nagyvárad.								
	V. v.	Sz. v.		Sz. v.	Th. v. sz. sz.		Sz. v.	V. v.	Sz. v.		Sz. v.	V. v.		Sz. v.	V. v.					
Nagyvárad ind.	3 50	2 40	Vaskóh ind.	4 30	2 30	Nagyvárad ind.	5 50	2 37	Gyoma ind.	3 40	2 41	V-Velenceze >	4 05	2 51	Déva-Ványa >	4 37	3 40			
V-Velenceze >	4 05	2 51	Lunka-Rézbánya >	† 4 42	† 2 43	Ósi >	6 09	2 51	Déva-Ványa >	4 37	3 40	Félix-Fürdő >	4 32	3 13	Körös-Ladány >	5 13	4 20			
Félix-Fürdő >	4 32	3 13	Szudrics >	5 09	3 12	Uj-Palota >	6 24	3 05	Körös-Ladány >	5 13	4 20	Kardó >	4 50	3 27	Szeghalom >	5 40	4 53			
Kardó >	4 50	3 27	Belényes >	5 37	3 52	Gyires >	6 41	3 17	Szeghalom >	5 40	4 53	Magyar-Gyepes >	5 50	4 17	Véztő >	6 12	5 35			
Magyar-Gyepes >	5 50	4 17	Sonkolyos >	† 5 58	† 4 15	Körös-szeg >	7 02	3 36	Véztő >	6 12	5 35	Tasádfő >	6 07	4 31	Kót >	6 38	6 06			
Tasádfő >	6 07	4 31	Belényes-Ujlak >	6 10	† 4 27	Szakál >	7 39	4 05	Kót >	6 38	6 06	Drág-Cséke >	6 30	4 45	Iráz >	6 52	6 28			
Drág-Cséke >	6 30	4 45	Borz >	† 6 19	† 4 37	Nagy-tóti >	7 55	4 21	Iráz >	6 52	6 28	Magyar-Cséke >	6 50	† 5 —	Komádi >	7 10	7 08			
Magyar-Cséke >	6 50	† 5 —	Sólyom >	6 35	4 58	Komádi >	8 25	4 32	Komádi >	7 10	7 08	Dusesd >	† 7 05	† 5 12	Nagy-tóti >	7 22	7 12			
Dusesd >	† 7 05	† 5 12	Gyanta >	6 56	† 5 19	Iráz >	8 42	4 49	Nagy-tóti >	7 22	7 12	Szombatság-Rogoz >	7 46	5 47	Sakál >	7 48	7 44			
Szombatság-Rogoz >	7 46	5 47	Hollód >	7 10	5 34	Kót >	9 19	5 14	Sakál >	7 48	7 44	Hollód >	7 58	5 58	Körös-szeg >	8 11	8 19			
Hollód >	7 58	5 58	Szombatság-Rogoz >	7 31	6 03	Véztő >	9 44	5 32	Körös-szeg >	8 11	8 19	Gyanta >	8 12	6 11	Gyires >	8 33	8 33			
Gyanta >	8 12	6 11	Dusesd >	† 7 55	† 6 34	Szeghalom >	10 34	6 13	Gyires >	8 33	8 33	Sólyom >	8 38	6 36	Uj-Palota >	8 47	8 58			
Sólyom >	8 38	6 36	Magyar-Cséke >	† 8 07	† 6 49	Körös-Ladány >	11 —	6 31	Uj-Palota >	8 47	8 58	Borz >	† 8 53	† 6 50	Ósi >	9 03	9 13			
Borz >	† 8 53	† 6 50	Drág-Cséke >	8 26	7 17	Déva-Ványa >	12 03	7 21	Ósi >	9 03	9 13	Belényes-Ujlak >	9 05	7 01	Nagyvárad érk.	9 20	9 33			
Belényes-Ujlak >	9 05	7 01	Tasádfő >	8 40	† 7 33	Gyoma érk.	12 45	8 06	Nagyvárad érk.	9 20	9 33	Sonkolyos >	† 9 18	† 7 13						
Sonkolyos >	† 9 18	† 7 13	Magyar-Gyepes >	8 54	7 50									Belényes >	10 04	7 47				
Belényes >	10 04	7 47	Kardó >	9 27	† 8 31									Szudrics >	10 27	8 09				
Szudrics >	10 27	8 09	Félix-Fürdő >	9 40	† 8 45									Lunka-Rézbánya >	10 56	† 8 21				
Lunka-Rézbánya >	10 56	† 8 21	V.-Velenceze >	10 01	9 09									Vaskóh érk.	11 12	8 49				
Vaskóh érk.	11 12	8 49	Nagyvár érk.	10 11	9 19															

Székelyhid—Margitta				Margitta—Székelyhid				Nagyvárad—Érmihályfalva				Érmihályfalva—Nagyvárad.						
	V. v.	V. v.		V. v.	V. v.		V. v.	Sz. v.	Sz. v.		Sz. v.	V. v.		Sz. v.	V. v.			
Székelyhid ind.	10 02	8 —	Margitta ind.	4 35	4 45	Nagyvárad ind.	6 50	5 45	Érmihályfalva ind.	5 05	5 25	Vegyes v.	Vegyes v.	Vegyes v.	Vegyes v.			
Apátkeresztur >	10 56	8 46	Monos-Petri >	4 46	4 57	B.-Püspöki >	7 17	6 02	Érselind >	5 37	6 06	Bihar >	7 46	6 25	Székelyhid >	6 14	6 51	
V.-Ábrány >	11 12	9 —	V.-Ábrány >	4 57	5 10	Paptamási >	8 18	6 53	Nagykátá >	6 27	7 05	Gyapoly >	8 36	7 08	B.-Diószeg >	6 42	7 25	
Monos-Petri >	11 24	9 11	Apátkeresztur >	5 13	5 29	Gyapoly >	8 36	7 08	B.-Diószeg >	6 42	7 25	B.-Diószeg >	9 01	7 29	Gyapoly >	6 59	7 43	
Margitta érk.	11 35	9 21	Székelyhid érk. reg.	5 54	6 10	B.-Diószeg >	9 01	7 29	Nagykátá >	7 24	8 09	Nagykátá >	9 17	7 43	Paptamási >	7 24	8 09	
																Bihar >	7 45	8 33
																Érselind >	10 24	8 33
																B.-Püspöki >	8 05	8 57
																Nagyvárad érk.	8 21	9 14

Szombatság-Rogoz—Dobrest.				Dobrest—Szombatság-Rogoz.			
	Vegy. v.	Vegy. v.		Vegy. v.	Vegy. v.		Vegy. v.
Szombatság-Rogoz ind.	6 08	7 55	Dobrest ind.	4 22	6 36	Szombatság-Rogoz ind.	6 08
Nánhegyesel >	† 6 34	† 8 21	Nánhegyesel >	† 4 32	† 6 46	Nánhegyesel >	† 6 34
Dobrest érk.	6 44	8 31	Szombatság-Rogoz érk.	4 56</			